

ISO IWA 48:2024, „Rámec implementácie environmentálnych, sociálnych a vládnych (ESG) princípov“

V rýchlo sa rozvíjajúcom svete, kde udržateľnosť už nie je voľbou, ale nevyhnutnosťou, organizácie hľadajú jasné a realizovateľné cesty na integráciu princípov životného prostredia, sociálnych vecí a riadenia (ESG) do svojich operácií. Keďže organizácie na celom svete zápasia s rastúcim tlakom, aby preukázali svoj záväzok k udržateľnosti a zodpovedným obchodným praktikám, potreba súdržného rámca nebola nikdy naliehavejšia.

Práve v tomto čase Medzinárodná organizácia pre normalizáciu ISO v spolupráci s British Standards Institution (BSI), spolu s Radou pre štandardy Kanady (SCC) a Brazílskou asociáciou pre Technické normy (ABNT) a Európskou poradenskou skupinou pre finančné vykazovanie (EFRAG) prichádza s dlho očakávaným globálnym usmernením pre implementáciu ESG princípov.

ISO IWA 48:2024, „Rámec implementácie environmentálnych, sociálnych a vládnych (ESG) princípov“, má kľúčový význam pre certifikačné a verifikačné spoločnosti, pretože im poskytuje systematický a medzinárodne uznávaný rámec, ktorý môžu využívať na overovanie a certifikáciu ESG procesov a reportovania podnikov. **Tento štandard je obzvlášť dôležitý v súvislosti s požiadavkami smernice CSRD** (Corporate Sustainability Reporting Directive), ktorá zavádza povinnosť nezávislého overovania správ o udržateľnosti.

Toto usmernenie poskytuje celosvetovo uznávaný rámec navrhnutý tak, aby pomohol organizáciám všetkých veľkostí orientovať sa v zložitosti implementácie ESG. IWA 48 rieši túto potrebu tým, že ponúka štruktúrovaný prístup, ktorý pomáha organizáciám orientovať sa v zložitom prostredí implementácie ESG a zároveň zabezpečuje konzistentnosť, porovnateľnosť a spoľahlivosť v ich postupoch podávania správ ESG.

Zásady implementácie ESG dopĺňajú a sú interoperabilné s existujúcimi dobrovoľnými a povinnými regulačnými rámcami podávania správ, aby sa uľahčila globálna harmonizácia a zosúladenie s princípmi a prístupmi ESG. Samotné usmernenie nie je rámcom podávania správ ESG ani povinnou akreditačnou schémou. Avšak správy o udržateľnosti v súlade s nariadením CSRD budú podliehať povinnému externému uisteniu. Zásady implementácie ESG obsahujú komplexné usmernenie pre posudzovanie zhody v oblasti certifikácie alebo validácie a overovania environmentálnych, sociálnych a riadiacich vyhlásení založených na dôkazoch (zosúladenie s príslušnými certifikačnými schémami a príloha A sú uvedené všeobecné zásady a požiadavky na validačné a overovacie orgány).

Požiadavky EÚ pre udržateľnosť

V decembri 2019 bola prijatá **Európska zelená dohoda** (EU Green Deal) ako strategická iniciatíva EÚ, ktorej cieľom je dosiahnuť **klimatickú neutralitu do roku 2050**. Tento ambiciózny plán transformácie európskeho hospodárstva smerom k udržateľnosti zahŕňa opatrenia na znižovanie emisií, podporu obehového hospodárstva, ochranu biodiverzity a investície do obnoviteľných zdrojov energie. Green Deal nepredstavuje len environmentálny cieľ, ale aj hospodársku a spoločenskú príležitosť na udržateľný rozvoj.

Jedným z hlavných legislatívnych nástrojov na dosiahnutie týchto cieľov je **Smernica o vykazovaní udržateľnosti podnikov** ([Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD](#)).

Táto smernica zavádza nové pravidlá pre podniky, ktoré budú musieť transparentne a detailne reportovať svoje aktivity v oblasti udržateľnosti. Aspekty udržateľnosti sú založené na ESG princípoch, čiže zahŕňajú environmentálne a sociálne faktory a faktory týkajúce sa ľudských práv a faktory oblasti správy a riadenia.

CSRD smernica bola na Slovensku transponovaná do novely [zákona o účtovníctve č. 105/2024 Z. z.](#), s účinnosťou od **1. júna 2024**.

Toto novelou sa preberá smernica EÚ a Rady číslo 2022/2464 CSRD o postupnom povinnom vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (ESG reporting). Správa o udržateľnosti sa podľa CSRD smernice má prvýkrát podávať za účtovné obdobie začínajúce po 1. januári 2024 pre dotknuté spoločnosti spĺňajúce vykazovacie kritéria v roku 2025. **Postupne sa táto povinnosť bude na Slovensku priamo týkať** od roku 2027 viac ako 1000 spoločností a ďalšie tisíce spoločností nepriamo ako požiadavka zainteresovaných strán v rámci ich dodávateľských reťazcov.

Vykazované informácie o udržateľnosti

Informácie o udržateľnosti sa uvádzajú v súlade s európskymi štandardmi vykazovania informácií o udržateľnosti [ESRS – \(European Sustainability Reporting Standards\)](#), vypracovanými Európskou poradnou skupinou pre finančné výkazníctvo (European Financial Reporting Advisory Group, EFRAG). Účelom zavedenia jednotného spôsobu vykazovania týchto informácií vrátane používania jednotného elektronického formátu výročnej správy je zabezpečenie porovnateľnosti a externého uistenia týchto informácií nezávislou stranou (štatutárnym audítorm). Správa o udržateľnosti je osobitnou časťou výročnej správy, ktorá má zahŕňať aj výrok audítora k uisteniu v oblasti vykazovania informácií o udržateľnosti.

Zainteresované osoby musia v správe o udržateľnosti uvádzať okrem údajov o vplyve účtovnej jednotky aj plány a ciele v krátkodobom a dlhodobom horizonte vedúce k obmedzeniu globálneho otepľovania a dosiahnutia cieľa klimatickej neutrality stanoveného do roku 2050.

Podľa ESRS pravidiel sa majú uvádzať predovšetkým informácie zatriedené do 3 skupín:

Environmentálne faktory

- zmiernenie klímy vrátane emisií skleníkových plynov
- adaptácia na zmenu klímy
- vodné a morské zdroje
- využívanie zdrojov, spotreba energií a surovín a obehové hospodárstvo
- znečisťovanie
- biodiverzita a ekosystém

Sociálne faktory a faktory ľudských práv

- rovnaké zaobchádzanie a rovnaké príležitosti
- pracovné podmienky, bezpečnosť a sloboda
- ochrana zdravia a bezpečnosti zamestnancov
- dodržiavanie ľudských práv

Riadiace faktory

- úlohy riadiacich a dozorných orgánov v oblasti udržateľnosti
- hlavné systémy vnútornej kontroly v oblasti udržateľnosti

- podnikateľská etika a podniková kultúra
- činnosti podniku týkajúce sa boja proti korupcii, politického vplyvu a lobizmu
- riadenie vzťahov so zákazníkmi, dodávateľmi a komunitou

Regulačné požiadavky na implementáciu ESG princípov a vykazovania udržateľnosti podľa CSRD a súvisiacich legislatívnych požiadaviek sú pre väčšinu obchodných spoločností veľkou výzvou. Širokospektrálnosť požiadaviek, ich dynamické zmeny a často vzájomný nesúlad vytvorili globálny tlak na ich postupnú harmonizáciu hlavne so systémového hľadiska.

V tomto smere medzinárodná organizácia pre normalizáciu ISO urobila významný krok vpred v harmonizácii postupov v oblasti životného prostredia, sociálnych vecí a riadenia vydaním IWA 48:2024 (The International Workshop Agreement IWA 48:2024: Framework for implementing environmental, social and governance (ESG) principles), „Rámec implementácie environmentálnych, sociálnych a vládnych (ESG) princípov“. Tento komplexný rámec bol **predstavený 14. novembra 2024** na COP29 v Baku v Azerbajdžane a poskytuje organizáciám všetkých veľkostí praktický návod na implementáciu a začlenenie princípov ESG do ich organizačnej kultúry.

Do jeho prípravy bolo zapojených 1500 odborníkov z rôznych sektorov hospodárstva a zo 130 krajín. Je výsledkom globálneho spoločného úsilia vedeného Medzinárodnou organizáciou pre normalizáciu (ISO), British Standards Institution (BSI), spolu s Radou pre štandardy Kanady (SCC) a Brazílskou asociáciou pre Technické normy (ABNT). Jedným z jeho spolu tvorcov bola Európska poradenská skupina pre finančné vykazovanie (EFRAG). Preto toto komplexné usmernenie má preto ambíciu stať sa globálnym sprievodcom ESG pre všetky typy firiem, malo by podporovať implementáciu ESG do firemného prostredia, stanoviť ciele udržateľnosti, ktoré sú v súlade s globálnymi cieľmi, ako sú ciele OSN pre udržateľný rozvoj (SDG). Rámec reflektuje už existujúce medzinárodné legislatívne požiadavky a štandardy ako CSRD, ESRS, ISO alebo IFRS. Cieľom je vytvoriť jednotnú štruktúru, ktorá zjednoduší výkazníctvo ESG a sprístupní ho organizáciám všetkých veľkostí a organizáciám v rozvojových krajinách.

Pre koho sú zásady implementácie ISO ESG určené?

Zásady implementácie ISO ESG majú byť užitočné pre všetky typy organizácií bez ohľadu na typ, veľkosť alebo povahu činnosti a bez ohľadu na to, či pôsobia v rozvinutej alebo rozvojovej krajine.

Pre malé a stredné podniky je zjednodušený prístup a škálovateľnosť usmernení obzvlášť prínosný, pretože im pomáha implementovať postupy ESG bez potreby rozsiahlych zdrojov. Pre väčšie organizácie poskytujú zásady implementácie ISO ESG pre globálnu štruktúru, ktorá zaisťuje konzistentnosť a spoľahlivosť vo výkazoch ESG a podporuje dlhodobý úspech vo svete, ktorý sa čoraz viac zameriava na udržateľnosť. Rovnako, usmernenie ocenia aj jeho používatelia, ako veľké organizácie, finančné inštitúcie, spotrebitelia, akademici/výskumníci ako aj mimovládne organizácie a občianske komunity.

Čo pokrývajú Zásady implementácie ISO ESG?

Princípy implementácie ISO ESG poskytujú usmernenia na vysokej úrovni na riešenie toho, ako implementovať a začleniť ESG do kultúry organizácie s cieľom zvýšiť výkonnosť ESG a zabezpečiť konzistentnosť, porovnateľnosť a spoľahlivosť podávania správ a postupov ESG na celom svete.

Poskytujú usmernenie identifikujúce existujúce požiadavky na vysokej úrovni, ktoré pokrývajú všetky prvky environmentálnych princípov, sociálnych princípov a princípov riadenia holistickým

spôsobom s cieľom poskytnúť integrované riešenia s požiadavkami, ktoré špecifikujú merateľnú kľúčovú výkonnosť.

Prečo by ste mali používať zásady implementácie ISO ESG?

Spôľahlivé usmernenia: Poskytujú jasné, štandardizované technické usmernenia, ktoré môžu organizáciám pomôcť riadiť, merať a podávať správy o výkonnosti ESG v rámci existujúcich noriem zverejňovania.

Priateľské k malým a stredným podnikom: MSP často nemajú zdroje a odborné znalosti na to, aby samy zvládli zložité integračné procesy ESG. Priame usmernenie v Zásadách implementácie ISO ESG podporí hladkú implementáciu postupov ESG a môže často viesť k inováciám v produktoch a službách, ktoré vedú k vytváraniu dlhodobej hodnoty pre malé podniky.

Zmysluplné výsledky: Pomáhajú organizáciám dosahovať robustné a zmysluplné výsledky, ktoré riešia globálne priority v oblasti klimatických zmien, sociálneho začlenenia a správneho riadenia, čím prinášajú skutočnú hodnotu organizáciám, vládam, investorom a spotrebiteľom.

Univerzálnosť: Stanovujú medzinárodný referenčný model, ktorý pomáha zabezpečiť spoločné pochopenie princípov ESG a manažérskych prístupov, ako aj nefinančných vplyvov. Princípy podporujú globálnu interoperabilitu, konzistentnosť a spoľahlivosť postupov ESG a podávania správ na celom svete. Môžu urýchliť integráciu ESG do obchodnej kultúry organizácií na celom svete a môžu informovať o dlhodobom rizikovom a návratnom profile investičných portfólií.

Dôveryhodnosť: Pomáhajú organizáciám poskytnúť regulátorom a vládam istotu, že ich výkon ESG je silný a ich výsledky presné. Princípy pomáhajú organizáciám preukázať, že spĺňajú očakávania spotrebiteľov, aby fungovali udržateľne a eticky, čím zlepšujú imidž verejnosti a reputáciu značky.

Základný obsah usmernenia ISO IWA 48

Usmernenie IWA 48 uznáva ESG ako strategický a operačný rámec určený na pomoc organizáciám pri implementácii a podávaní správ o aktivitách, ktoré podporujú trvalo udržateľný rozvoj, sociálnu spravodlivosť a dobrú správu vecí verejných. Rámec zdôrazňuje, že ESG nie je len o podávaní správ, ale aj o začlenení udržateľných praktík do kultúry a prevádzky organizácie.

Dokument zavádza niekoľko všeobecných princípov, ktoré tvoria základ efektívnej implementácie ESG na základe dôkazov:

1. Integrita: Transparentnosť a zodpovednosť v rozhodnutiach ESG. Organizácie musia uplatňovať spoločne zdieľanú etiku a využívať prvky nezávislosti, objektivity a transparentnosti vo všetkých procesoch rozhodovania a podávania správ ESG.

2. Zameranie na výsledky: Rámec zdôrazňuje dôležitosť identifikácie, hodnotenia a riadenia priamych aj nepriamych výsledkov environmentálnych a sociálnych vplyvov.

3. Vyrovnanosť: Rovnováha záujmov zainteresovaných strán a dlhodobá udržateľnosť.

4. Založenie na dôkazoch: Používanie spoľahlivých poznatkov založených na údajoch. Organizácie sa vyzývajú, aby hodnotili výsledky pomocou vedeckých alebo analytických metód, pričom uprednostňujú spoľahlivé a overiteľné dôkazy.

5. Neustále zlepšovanie: Začlenenie ESG do DNA vašej organizácie

Zdroj: <https://www.iso.org/standard/89240.html>

Prístup k riadeniu rizík

ISO IWA 48 kladie veľký dôraz na identifikáciu a riadenie rizika v kontexte ESG. To zahŕňa zváženie vplyvu organizácie na životné prostredie a spoločnosť a ako môžu environmentálne a sociálne faktory ovplyvniť organizáciu. Rámec poskytuje návod na vývoj štruktúrovaných prístupov k hodnoteniu a riadeniu rizík, čím sa zaisťuje, že organizácie dokážu efektívne zvládať výzvy aj príležitosti.

Cesta k vyspelosti

Jedným z najinovatívnejších aspektov IWA 48 je uznanie, že implementácia ESG nie je pevným cieľom, ale cestou neustáleho zlepšovania. Rámec načrtáva štyri fázy zrelosti ESG:

Fáza 1: Minimálne normy ESG

Fáza 2: Súlad s ESG

Fáza 3: Rozvoj ESG

4. fáza: Zrelé ESG vedené hodnotami

Tento progresívny prístup umožňuje organizáciám pochopiť ich súčasnú pozíciu a naplánovať si cestu rozvoja, pričom uznáva, že organizácie môžu začať v rôznych bodoch a postupovať rôznymi rýchlosťami.

Zapojenie zainteresovaných strán

Rámec zdôrazňuje zásadný význam zapojenia zainteresovaných strán počas procesu implementácie ESG. Poskytuje návod, ako identifikovať relevantné zainteresované strany, efektívne s nimi spolupracovať a začleniť ich perspektívy do stratégie a rozhodovania ESG. Tento inkluzívny prístup zaisťuje, že organizácie zohľadňujú celé spektrum záujmov a dopadov vo svojich aktivitách ESG.

Praktická implementácia

IWA 48 ponúka praktické rady vo všetkých troch pilieroch ESG:

Environmentálne aspekty

Rámec poskytuje podrobné usmernenia o environmentálnych aspektoch vrátane zmierňovania zmeny klímy a prispôsobovania sa jej, udržateľného využívania zdrojov a ochrany biodiverzity.

Zdôrazňuje dôležitosť merania a riadenia environmentálnych vplyvov prostredníctvom jasných metrík a cieľov.

Sociálne dimenzie

Sociálne aspekty ESG sú riešené komplexne a zahŕňajú oblasti ako ľudské práva, pracovné postupy, zapojenie komunity a spotrebiteľské otázky. Rámec poskytuje usmernenie o riadení sociálnych vplyvov v rámci organizácie aj v rámci jej hodnotového reťazca.

Rámec riadenia

Silné riadenie sa považuje za základ efektívnej implementácie ESG. Rámec načrtáva riadiace štruktúry, zodpovednosti a procesy, ktoré podporujú úspešnú integráciu ESG, vrátane dohľadu nad predstavenstvom, riadenia rizík a transparentnosti pri podávaní správ.

Podávanie správ a komunikácia

ISO IWA 48 uznáva dôležitosť efektívnej komunikácie a podávania správ o aktivitách ESG. Poskytuje návod na vytváranie jasných, presných a zmysluplných správ, ktoré spĺňajú potreby rôznych zainteresovaných strán. Rámec zdôrazňuje dôležitosť transparentnosti a dôveryhodnosti pri podávaní správ ESG vrátane usmernení o procesoch uisťovania.

Existujúce a nové systémy a programy sa neustále vyvíjajú. Subjekty v regulovanom priestore zosúladujú svoje požiadavky a už dochádza k vzájomnému uznávaniu noriem. Existuje niekoľko medzinárodných noriem a usmernení pre faktory ESG, ktoré môžu prispieť k prístupu k vykazovaniu založenému na dôkazoch.

Kľúčové rámce boli vytvorené s uznaním globálneho priemyslu, ako aj regionálnych a vnútroštátnych orgánov. Ak tieto rámce podporujú zverejňovanie ESG, organizácie by mali zvážiť, ako ich súlad s normami ako podklad objektívneho vykazovania zavedených procesov a metrík. Organizácie, certifikované podľa noriem **ISO 14064-1**, **ISO 14001** alebo **ISO 50001**, vytvárajú takto základ na spoľahlivé podávanie správ založené na dôkazoch.

Príklady ISO a IEC štandardov, ktoré sú k môžu byť zosúladené na podávanie správ

Otázky	Dokumenty ISO a IEC
Všeobecné zásady	ISO/IEC 17000, ISO/IEC 17029, ISO/TS 17033
Programy validácie a overovania	ISO/IEC TS 17035
Značky zhody tretích strán	ISO/IEC 17030
Vyhlasenie dodávateľa o zhode	ISO 14020, ISO/IEC 17050-1, ISO/IEC 17050-2
Audit a certifikácia manažérskych systémov	ISO/IEC 17021-1, ISO/IEC 17024, ISO/IEC TS 17035

Meranie výkonnosti

Rámec zahŕňa návod na vývoj a implementáciu kľúčových ukazovateľov výkonnosti (KPI) pre činnosti ESG. Tieto ukazovatele sú navrhnuté tak, aby pomohli organizáciám merať a sledovať ich pokrok vo všetkých dimenziách ESG, čo umožňuje lepšie rozhodovanie a efektívnejšiu komunikáciu so zainteresovanými stranami.

Globálna použiteľnosť

Kľúčovou silnou stránkou ISO IWA 48 je jej globálna použiteľnosť. Rámec je navrhnutý tak, aby bol užitočný pre organizácie všetkých veľkostí, sektorov a geografických lokalít. Poskytuje

flexibilitu pri zachovaní konzistentnosti v prístupe, čo umožňuje organizáciám prispôbiť rámec ich špecifickému kontextu a zároveň zabezpečiť porovnateľnosť výsledkov.

Výhody implementácie

Organizácie implementujúce IWA 48 môžu očakávať niekoľko výhod:

- ✓ Vylepšené riadenie rizík a identifikácia príležitostí
- ✓ Zlepšené vzťahy so zainteresovanými stranami a dôvera
- ✓ Lepší prístup ku kapitálu prostredníctvom preukázaného výkonu ESG
- ✓ Posilnená prevádzková efektivita a odolnosť
- ✓ Vylepšená povesť a konkurenčná výhoda
- ✓ Lepšie zosúladenie s globálnymi cieľmi udržateľnosti

Budúce postupy

Vydanie IWA 48 predstavuje významný mílnik vo vývoji implementácie ESG. Keďže organizácie na celom svete čelia rastúcemu tlaku, aby preukázali svoj záväzok k udržateľnosti a zodpovedným obchodným praktikám, tento rámec poskytuje cenný nástroj na štruktúrovanie a zlepšovanie ich prístupu k ESG.

Dôraz rámca na neustále zlepšovanie a rozvoj zrelosti naznačuje, že organizácie prijímajúce IWA 48 budú mať dobrú pozíciu na to, aby sa prispôbili vyvíjajúcim sa očakávaniam a požiadavkám ESG. Jeho komplexný prístup k zapojeniu zainteresovaných strán a meraniu výkonnosti poskytuje organizáciám pevný základ na budovanie a udržiavanie dôvery so svojimi zainteresovanými stranami.

Zhrnutie

Usmernenie IWA 48:2024 predstavuje významný pokrok v štandardizácii postupov implementácie ESG. Poskytnutím komplexného a zároveň flexibilného rámca umožňuje organizáciám všetkých veľkostí rozvíjať a zlepšovať svoje postupy ESG štruktúrovaným a zmysluplným spôsobom. Keďže význam ESG v globálnom obchodnom prostredí neustále rastie, tento rámec ponúka cenné rady pre organizácie, ktoré sa snažia zlepšiť svoju výkonnosť v oblasti udržateľnosti a preukázať svoj záväzok k zodpovedným obchodným praktikám.

Dôraz rámca na praktickú implementáciu, neustále zlepšovanie a zapojenie zainteresovaných strán z neho robí cenný nástroj pre organizácie v ktorejkoľvek fáze ich cesty ESG. Keďže organizácie na celom svete pracujú na riešení problémov udržateľnosti a napĺňaní očakávaní zainteresovaných strán, IWA 48 poskytuje robustný základ pre vývoj a implementáciu efektívnych stratégií ESG.

Prijatie rámca ISO IWA 48:2024 zaisťuje, že spoločnosti nielen spĺňajú súčasné regulačné požiadavky, ale majú aj dobrú pozíciu pre budúce príležitosti na certifikáciu, ktoré môžu vzniknúť v rozvíjajúcom sa prostredí udržateľnosti a environmentálnej zodpovednosti.